

Kihallgatás. Lehallgatás. Elhallgatás. Meghallgatás. Csak hallgatás... Igeköztől fosztott ige: hallgatás. Hallgatás! Kiáltó is lehet a némaság. A hallgatás a fecsegés megvetése. József Attila: „Fecseg a felszín, hallgat a mély.” A hallgatás terméke a csönd. Mély csönd. Súlyos csönd. Beszédcsönd. Tartalmas csönd. Teremtő csönd.

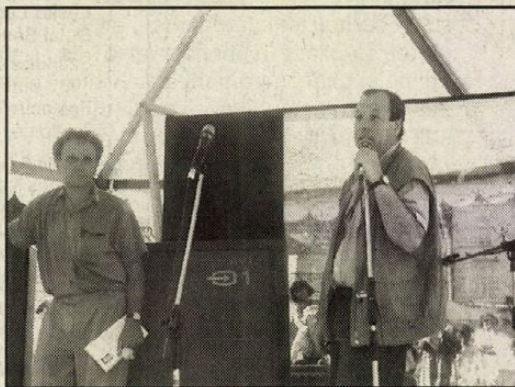
Csöndet teremtettünk. Önmagunkban. És a téren. Egy csöndes költőről, Vörösmartyról elnevezett budapesti téren. Három közismert művész kiáltott ezért a félórai csöndért. Lukáts Andor, Jordán Tamás színészek és Vámos Miklós író, televíziós személyiség.

Hallgatni arany? Ha hallgattál volna, bölcs maradtál volna? Ezért hallgattunk ott állva-ülve harminc percet? Emiatt bűntünk a csönd burájába? A hármas így reménykedtek felhívásukban: „A zörejek, melyek színig betöltenek bennünket, mint tudónket a szennyezett levegő, fél órára átadnak helyüket a csöndnek. Fantáziánk a lehetetlent is célba veszi: elképzeljük, hogy fél órán át nem dörög ágyú, nem sivit rakéta, az orvlövészek (önmagukat) figyelmeztető sztrájkba kezdenek, és az állami és magánterroristák is szünetet tartanak. Fél óráig szünetelnek a pletykák, a rágalmak, a locsogások, a fontoskodás, a nyüzsgés, a tolongás, megpihennek a szorgos könyökök és az alázatos nyelvek, mindenki csak áll vagy ül, vagy jár, ahol éppen a rendkívüli pillanat. Csend költözik a szánkba, a tudónkbe, a fülünkbe, olyan csönd, mely fél órára jobban összeköt bennünket, mint bármilyen beszéd, és kiöblögeti belőlünk a megszokott zajokat. Olyan csendről ábrándozunk, bármilyen képtelennek tetszik is,

A csönd üzenete

melyet a járművek sem törnének meg, sem az elektronikus úton közzéhangolt hangok miriádjai...”

Álltunk vagy ültünk a könyvünnepek pavilonjainak tövében. Mélyült a csönd. Hallgattunk. Hallgatóztunk: magunkba. Egy fiú előtt gitár. Fél órára megpihentek a zenei hangok. Egy kalapos hölgy gyanútlanul vágtatott át a rögtönzött színpad előtt, melyen Lukáts Andor úgy ült – kezét a támlán nyugtatva –, ahogyan Spiró György A kert című színművében a Karinthy Gáborral (Csönd hercegl) mintázott figuraként is; Vámos Miklós

Lukáts Andor és Vámos Miklós

(A szerző felvétele)

tás közben gondolt-e Kihallgatás című drámájára? Gábor Miklós a Hamlet végszavaira: „A többi néma csönd.”?

Páskándi Géza szavait használnom múlt időben, melyeket Dávid Ferenc unitárius püspök szájába adott Vendégség című drámaremekében: énekeltük a hallgatást. Fél órán át. Akkor Lukáts Andor megzengette a gongot. Jövőre magyarországnyi, európai csöndet álmódott.

egy író – Esze Dóra – második könyvébe mélyedt. A kalapos hölgy mintha lassított film főszereplőjévé szegődött volna, majd teljesen leállt alatta a kockaköszönveg. Fial pár merített tóban: egymás szemében. Egy karon ülő négerbodoros fejű fiúcska abba hagyta a gögicét, kunszépség anyja vállára simult. Jordán Adél, nyurga fruska csöndre intette kutyáját. A szelíd, szőke Eszter – Lukáts Andor asszonya – Lóci fiukat fogta kézen. Ascher Tamás csöndfürkészsé vált, talán a következő színházi rendezéséhez rögzített tömegjelenet-részleteket. Vajon **Eörsi István** hallga-

(Leskő)